

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1951 — Nr. 9

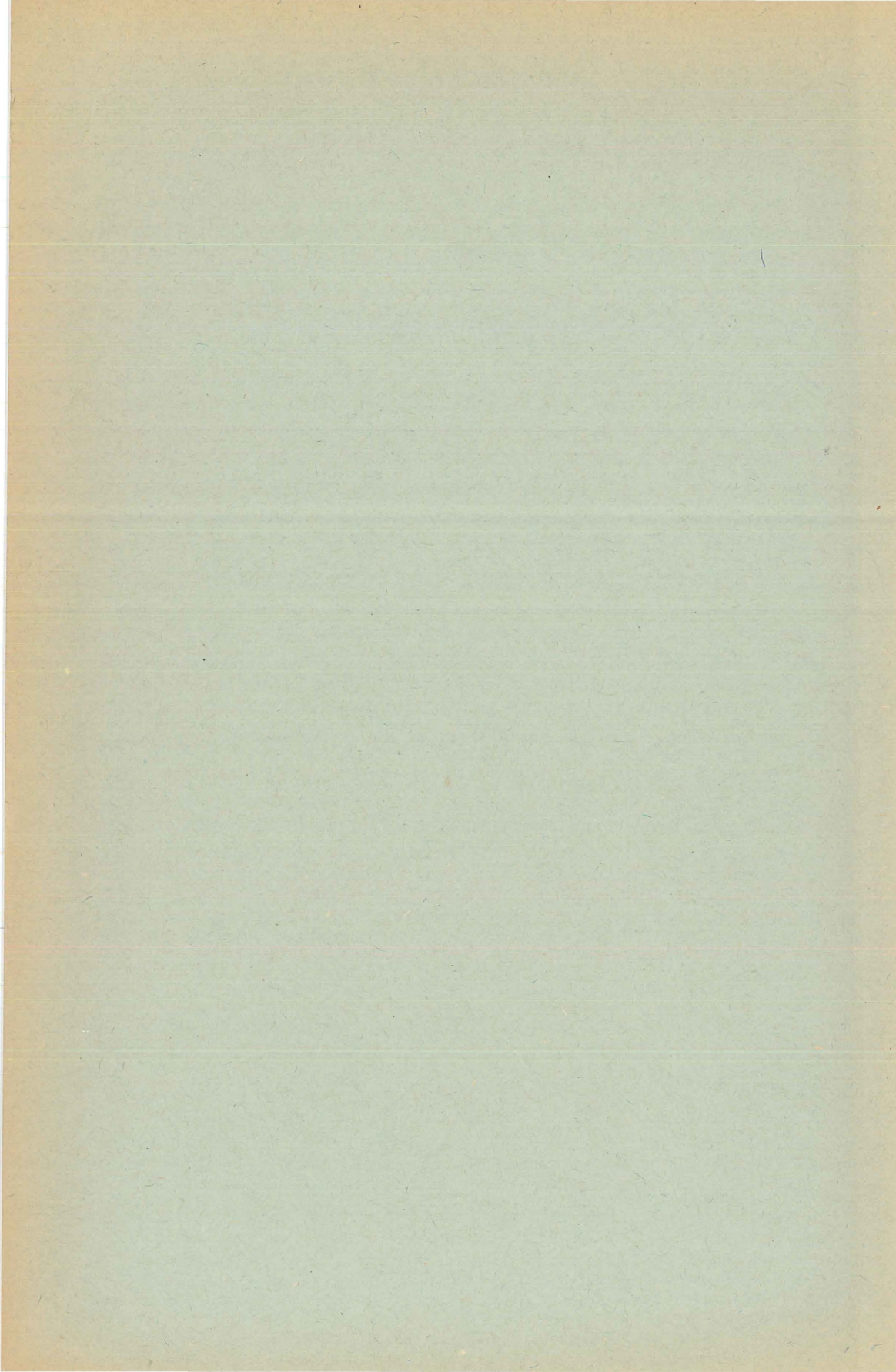
BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE

I 1951

Utgitt av
Fiskeridirektøren

Bergen 1952
A.s John Griegs Boktrykkeri

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1951 — Nr. 9

BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE
I 1951

Utgitt av
Fiskeridirektøren

Bergen 1952
A.s John Griegs Boktrykkeri

SELFANGST

I »Beretning om selfangsten, håkjerringfisket og overvintrings-ekspedisjonene i 1946« (Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier 1946 — Nr. 4) er det forklart hvordan selfangststatistikken kommer i stand.

Tabellene for 1951 er utarbeidet på samme måte som for 1950. Tabell 1 viser således tall for deltaking, tabell 2 viser flåtens prosentvise sammensetning av dampfartøyer og motorfartøyer, og tabell 3 gir tall for fangstmengde og fangstverdi. I tabell 4 er turene delt etter fangstverdiens størrelse. Tabell 5 og 6 viser deltaking og fangstutbytte på Newfoundlandfeltet, mens tabell 7 og 8 gir en oversikt over totalforliste selfangstfartøyer.

Deltaking (tabell 1 og 2).

I alt 80 fartøyer deltok i selfangst i 1951. Tallet på selfangstskuter økte først jamt fra krigens slutt fram til sesongen 1949 da deltakingen var kommet opp i 74 fartøyer. I 1950 var 73 fartøyer i fangst, og det syntes som om deltakingen foreløpig hadde stabilisert seg på om lag 70—75 fartøyer. Som nevnt økte imidlertid deltakingen igjen i 1951 sammenliknet med året før, og en er nå kommet opp i samme antall selfangstfartøyer som i 1938.

Fartøyenes samlede tonnasje i 1951 var 4.360 nettotonn (1950: 3 739 nettotonn), og samlet besetning utgjorde 1.374 mann (1950: 1.164 mann). I gjennomsnitt pr. fartøy blir dette 54,5 nettotonn og 17 mann i 1951 mot 51,2 nettotonn og 16 mann i 1950. Fartøyene var således gjennomsnittlig litt større i 1951 enn året før.

8 fartøyer som deltok i fangsten i 1950 var av ulike grunner ikke med i 1951. Til gjengjeld var det med 15 fartøyer i 1951 som ikke deltok året før. En rekke av disse 15 fartøyer var enten helt nye, eller de hadde gjennomgått så omfattende hovedreparasjon og ombygging at de kunne likestilles med nybygg. Den fornyelse og modernisering av flåten som har pågått etter krigen fortsatte således i 1951.

Den øking av antall fartøyer som deltok i fangst i 1951 sammenliknet med året før, viser seg først og fremst i deltakingen fra Møre

Tabell 1. *Deltaking. Antall fartøyer, lasteevne og besetning da sesongen 1951 begynte, delt etter fartøyenes heimsted.*

Heimsted	Hele flåten			Herav dampfart.			Herav motorfart.		
	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning antall mann	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning antall mann	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning antall mann
Notterøy (Vestfold i alt) ..	1	198	36	—	—	—	1	198	36
Bergen	1	66	16	—	—	—	1	66	16
Ålesund	2	106	35	—	—	—	2	106	35
Sande	1	27	15	—	—	—	1	27	15
Herøy	6	204	85	—	—	—	6	204	85
Ulstein	1	61	20	—	—	—	1	61	20
Hareid	13	1033	298	—	—	—	13	1033	298
Vartdal	5	341	96	—	—	—	5	341	96
Borgund	2	131	40	1	75	20	1	56	20
Haram	1	23	14	—	—	—	1	23	14
Møre og Romsdal i alt	31	1926	603	1	75	20	30	1851	583
Bodin	1	11	9	—	—	—	1	11	9
Borge	1	23	13	—	—	—	1	23	13
Hol	1	46	17	—	—	—	1	46	17
Nordland i alt ..	3	80	39	—	—	—	3	80	39
Tromsø	18	1320	334	2	409	66	16	911	268
Andørja	1	24	12	—	—	—	1	24	12
Gratangen	3	66	42	—	—	—	3	66	42
Dyrøy	1	41	17	—	—	—	1	41	17
Sørreisa	1	10	8	—	—	—	1	10	8
Balsfjord	2	59	26	—	—	—	2	59	26
Tromsøysund	11	305	136	—	—	—	11	305	136
Troms i alt	37	1825	575	2	409	66	35	1416	509
Hammerfest	6	238	90	1	69	16	5	169	74
Talvik	1	27	15	—	—	—	1	27	15
Finmark i alt ..	7	265	105	1	69	16	6	196	89
Sum 1951	80	4360	1374	4	553	102	76	3807	1272
Sum 1950	73	3739	1164	2	541	69	71	3198	1095
- 1949	74	3243	1134	5	291	87	69	2952	1047
- 1948	61	2338	892	9	599	156	52	1739	736
- 1947	49	1923	679	12	775	197	37	1148	482
Årlig gj.snitt:									
1947—51	67	3120	1048	6	552	122	61	2568	926
1945—46	24	847	299	7	390	109	17	457	190
1936—40	69	3263	1062	24	1850	442	45	1413	620
1931—35	77	3707	1179	32	2210	554	45	1497	625
1926—30	110	5044	1479	43	2826	677	67	2218	802

og Romsdal fylke. Fra dette fylke deltok det således 31 fartøyer i 1951 mot 24 fartøyer i 1950. Deltakingen fra Troms gikk ned til 38 til 37 fartøyer, og fra Nordland fra 4 til 3 fartøyer. Fra Finnmark deltok 7 fartøyer, ett fartøy mer enn i 1950. Dessuten var Bergen og Vestfold fylker representert med ett fartøy hver i 1951, disse fylker hadde ikke fartøyer med på selfangst året før. Oslo, som hadde ett fartøy med i 1950, var ikke representert i 1951.

4 av fartøyene var dampdrevne i 1951 mot 2 året før. Av tabell 2 framgår flåtens sammensetning av dampfartøyer og motorfartøyer i årene 1925—1951.

For mer spesifiserte oppgaver over deltakingen viser en til tabell 1.

Det ble i alt gjort 147 fangstturer i 1951 mot 116 i 1950. Da ett fartøy forliste på fangstturen i 1951 ble det i alt innklarert fangstprodukter fra 146 turer. 4 fartøyer utførte 3 fangstturer hver, 59 fartøyer gjorde 2 turer hver, og resten — 16 fartøyer — gjorde en tur hver i 1951.

Fangsten foregikk ved Newfoundland (11 turer), i Vesterisen (Jan Mayen-feltet) (57 turer), Grønlandsstredet (25 turer), Nordisen (28 turer), og i Østerisen utenom Nordisen (28 turer). Dessuten fanget ett fartøy i Davisstredet¹. Heller ikke i 1951 lyktes det å få utstedt leidebrev for fangst i Kvitsjøen.

Tabell 2. *Flåtens prosentvise sammensetning av dampfartøyer og motorfartøyer 1925 — 1951.*

	Prosentdel av samlet antall fartøyer		Prosentdel av samlet nettotonnasje	
	Damp	Motor	Damp	Motor
1951	5	95	13	87
1950	3	97	14	86
1949	7	93	9	91
1948	15	85	26	74
1947	24	76	40	60
1946	21	79	34	66
1945	50	50	48	52
1940	36	64	46	54
1939	33	67	48	52
1938	37	63	64	36
1934	39	61	62	38
1929	44	56	60	40
1925	32	68	—	—

¹ Summen av antall turer er her litt større enn antall utførte turer nevnt ovenfor (147), fordi noen fartøyer har fanget på flere felter på en og samme fangsttur.

Tabell 3. Fangstmengde og fangstverdi

	Antall turer	Grønlandssel			Klappmyss		
		I alt	Herav		I alt	Herav	
			Unge dyr ¹	Voksne dyr		Unge dyr ²	Voksne dyr
<i>Innklareringssted:</i>		stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.
Bergen	1	2 360	140	2 220	1 730	1 730	—
Ålesund	52	104 412	73 152 ⁴	31 260	89 379	35 974 ⁵	53 405
Harstad	1	1 500	—	1 500	600	—	600
Tromsø	92	114 141	54 762	59 379	50 261	30 581	19 680
<i>Heimsted:</i>							
Vestfold	1	2 360	140	2 220	1 730	1 730	—
Bergen	1	1 500	—	1 500	600	—	600
Møre og Romsdal	51	91 511	61 700 ⁴	29 811	89 352	35 955 ⁵	53 397
Nordland	6	2 667	795	1 872	5 116	3 002	2 114
Troms	73	117 409	60 652	56 757	34 882	21 139	13 743
Finnmark	14	6 966	4 767	2 199	10 290	6 459	3 831
I alt 1951	146	222 413	128 054	94 359	141 970	68 285	73 685
1950	113	161 602	106 395	55 207	88 418	53 830	34 588
1949	110	122 058	74 927	47 131	59 618	52 047	7 571
1948	108	118 497	68 616	49 863	49 936	28 605	21 331
1947	86	73 067	46 685	26 382	54 855	32 148	22 707
1946	56	34 630	29 548	5 082	30 295	15 293	15 002
1945	14	—	—	—	3 275	500	2 775
1940	32	37 460	33 300	4 160	12 069	10 115	1 954
1939	81	88 138	76 255	11 883	40 485	18 919	21 566
1938	115	100 831	91 382	9 449	28 227	18 887	9 340
1937	123	66 385	55 603	10 782	62 373	36 641	25 732
Årlig gj.snitt							
1947—51	113	139 524	84 935	54 589	78 959	46 983	31 976
1945—46	35	17 315	14 774	2 541	16 785	7 896	8 889
1936—40	92	72 779	63 752	9 027	43 834	24 381	19 453
1931—35	117	129 520	101 365	28 154	50 146	28 216	21 930
1926—30	7	207 046	139 833	67 213	51 458	7	7

¹ Hårfaste kvitinger, andre årsunger samt gråsel.

² Blårygg, blågris, gris og overgangsdyr.

³ Dessuten har noen fangstskuter brakt med seg heim 142 kvitfisk. Verdien er tatt med i den oppførte verdi av fangstprodukter.

etter innklareringssted og heimsted 1951.

Storkobbe	Hvalross	Snadd	Isbjørn			Samlet antall av disse dyr	Samlet spekk- produksjon	Verdi av alle fangst- produkter	Verdi av sel- fangernes hå- kjerringfiske	Selfangernes samlete bruttoutbytte
			I alt	Herav						
				Levende	Døde					
stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	tonn	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
—	—	—	—	—	—	4 090	85	400	—	400
2	—	—	3	1	2	193 796	4372	12 329	442	12 771
40	—	—	—	—	—	2 140	55	140	—	140
5923	1253 ⁶	791	266	32	234	172 635	3927	14 339	—	14 339
—	—	—	—	—	—	4 090	85	400	—	400
40	—	—	—	—	—	2 140	55	140	—	140
2	—	—	3	1	2	180 868	4206	11 342	442	11 784
138	1	—	2	—	2	7 924	215	701	—	701
5131	1246 ⁶	661	237	31	206	159 566	3432	12 871	—	12 871
654	6	130	27	1	26	18 073	446	1 754	—	1 754
5965	1253	791	269	33	236	372 661 ³	8439	27 208	442	27 650
4141	154	242	499	60	439	255 056	5293	11 536	691	12 227
2607	630	501	218	24	194	185 632	3371	9 461	1 196	10 657
2643	7	564	197	21	176	171 826	3448	11 286	1 179	12 465
2340	6	274	194	28	166	130 736	2810	9 728	1 409	11 137
2549	90	333	371	55	316	68 268	1489	3 065	120	3 185
180	1	51	195	—	195	3 702	137	195	449	644
604	2	281	15	—	15	50 431	683	1 075	—	1 075
1447	234	314	108	6	102	130 726	2591	1 560	175	1 735
3956	16	604	138	19	119	133 772	2539	1 735	76	1 811
6780	78	1132	386	42	344	137 134	2920	2 649	260	2 909
3539	410	474	275	33	242	223 181	4672	13 844	983	14 827
1364	46	192	283	28	255	35 985	813	1 630	285	1 915
3602	71	664	174	19	155	121 124	3371	1 823	139	1 962
2535	223	238	126	9	117	182 788	3265	1983	7	1 983
2609	427	7	322	7	7	261 864	5485	3 282	7	3 282

⁴ Herav 3 levende unger.

⁵ Herav 2 levende unger.

⁶ Herav 4 levende hvalross.

⁷ Ikke særskilt oppgitt.

Tabell 4. *Antall turer delt etter fangsverdiens størrelse 1939 — 1951.*

Innklarert	Antall turer i alt	Herav med innklaringsverdi (i 1000 kr.) pr. fangsttur på:													
		Inntil 10	10,1- 25,0	25,1- 50,0	50,1- 75,0	75,1- 100,0	100,0- 125,0	125,1- 150,0	150,1- 175,0	175,1- 200,0	200,1- 250,0	250,1- 300,0	300,1- 500,0	500,1- 1 000,	Over 1 000
Bergen	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Ålesund	52	1	—	—	2	6	3	7	3	12	4	6	4	4	—
Harstad	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Tromsø	92	5	9	17	9	11	7	3	6	8	5	4	4	2	2
I alt 1951	146	6	9	17	11	17	10	11	9	20	9	10	9	6	2
I alt 1950	113	8	15	25	13	6	7	6	10	5	9	4	4	1	—
- 1949	110	24	13	19	7	9	5	15	3	3	5	4	3	—	—
- 1948	108	5	13	17	21	12	18	10	5	5	4	3	4	1	—
- 1947	86	4	8	17	6	10	11	5	5	6	8	4	2	—	—
- 1946	56	11	3	11	16	10	3	2	—	—	—	—	—	—	—
- 1945	14	8	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
- 1940	31	8	5	11	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
- 1939	81	13	44	19	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mengder og verdier (tabell 3).

Samlet fangstutbytte i 1951 ble 372.661 dyr mot 255.056 dyr i 1950. Med unntak av året 1925 (411.021 dyr) er dette det største antall dyr som i en sesong er brakt heim av norske selfangstfartøyer. Det er kun årene 1924—1927 og 1951 som kan vise fangstmengder på over 300.000 dyr. En må inidlertid ta i betraktning at deltakingen var vesentlig større i 1920-årene enn i 1951. Måler en fangstmengden i gjennomsnitt pr. fartøy er året 1951 overlegent det beste året en har hatt.

Det ble i 1951 fanget 222.413 *grønlandssel* mot 161.602 sel året før. Av fangsten i 1951 var 128.054 ungdyr (hårfaste kvitunger, andre årsunger samt gråsel) mot 106.395 ungdyr i 1950. Ungdyrfangsten utgjorde 58 % av grønlandsselfangsten i 1951 mot 66 % i 1950. Den største økingen i tallet på fangete grønlandssel faller således på voksne dyr. — Av de 128.054 ungdyr var 65.420 hårfaste kvitunger. I 1950 ble det fanget 38.393 hårfaste kvitunger. — Totaltallet for grønlandssel, 222.413 dyr, er det største siden 1927.

Av *klappmyss* ble det i 1951 fanget 141.970 dyr mot 88.418 dyr i 1950. Økingen faller også her først og fremst på voksne dyr (73.685 dyr i 1951 mot 34.588 dyr året før). Tallet på unge dyr (blårygg, blågris, gris og overgangsdyr) økte fra 53.830 i 1950 til 68.285 i 1951. Relativt sett viste fangsten av unge dyr nedgang fra 61 % i 1950 til 48 % i 1951. Av klappmyssfangsten var 54.510 vårfødte unger i 1951 mot 49.453 i 1950. — Klappmyssfangsten i 1951 var rekordfangst.

Også fangsten av storkobbe, hvalross og snadd var større i 1951 enn i 1950. Av *storkobbe* ble det således fanget 5.965 mot 4.141 i 1950. Fangsten av storkobbe er den største siden 1937 da det ble tatt 6.780 dyr. *Hvalross*fangsten utgjorde 1 253 dyr i 1951 mot 154 året før. Fangsten av hvalross er rekord for de årene en har statistikk over fangsten fordelt på arter (tilbake til 1925). Av *snadd* ble det fanget 791 i 1951 mot 242 året før. En må tilbake til året 1937 for å finne et større fangstutbytte for denne selart.

Fangsten av *isbjørn* gikk ned fra 499 dyr i 1950 til 269 i 1951. 33 isbjørn ble brakt heim levende i 1951 (1950 : 60).

*Spekk*produksjonen satte nesten rekord i 1951 som følge av det relativt store antall voksne dyr. I alt ble det produsert 8.439 tonn spekk i 1951 mot 5.293 året før. Størst var spekkproduksjonen i 1925 da det ble produsert 8.517 tonn, ellers kommer året 1927 nærmest med 6.651 tonn.

Prisene på selfangstprodukter gikk en del opp i 1951 sammenliknet med året før. Fangstverdien økte derfor i sterkere grad enn fangstmengden. Innklaringsverdien (den verdi som skipperen oppgir

Tabell 5. *Fartøyer som utklarerte for Newfoundlandfangst i 1951.*

Fartøyet navn	Lengde i fot	Tonnasje		Maskin		Heimsted	Skipperens navn	Dato for utklarer- ring	Dato for innklarer- ing
		Brutto- tonn	Netto- tonn	Mrk.	HK				
1. M/S »Tottan«	165	475	198	diesel	900	Nøtterøy	J. Engebretsen	2/2	29/5
2. M/K »Isflora	120	204	78	»	400	Hareid	Knut Johannessen	17/2	10/5
3. M/K »Jopeter	178	480	208	»	500	—»—	Ingolf Fjelle	22/2	15/5
4. M/K »Polarbjørn«	123	292	105	»	660	—»—	H. Marø	20/2	16/5
5. M/K »Polaris«	152	435	153	»	1200	—»—	Peter Brandal	23/2	7/5
6. M/K »Polarstar« . .	159	424	149	»	900	—»—	Kr. Marø	5/2	11/4
7. M/S »Veslekari« . .	125	307	104	»	600	Vartdal	A. Liaseth	17/2	10/5
8. M/S »Norsel«	152	592	253	»	1000	Tromsø	G. Jakobsen	28/10-50 ¹	3/5
9. M/K »Polarquest«	128	312	115	»	600	—»—	L. Schelderup	17/2	14/5
10. D/S »Sælbarde« . .	138	540	235	damp	600	—»—	J. Jakobsen	14/2	2/6
11. M/K »Quest«	121	252	107	diesel	350	—»—	I. Johannessen	17/2	8/5

¹ Gikk først ekspedisjonstur til Antarktis og derfra direkte til fangstfeltet ved Newfoundland.

til tollvesenet ved innklaring) utgjorde i 1951 kr. 27.208.000 mot kr. 11.536.000 i 1950. Legger en til verdien av selfangernes håkjerringfiske med kr. 442.000 (1950 : kr. 691.000) får en at selfangernes samlede bruttoutbytte utgjorde kr. 27.650.000 mot kr. 12.227.000 i 1950.

Tabell 4 viser tallet på turer delt etter fangstverdiens størrelse. For to av fangstturenes vedkommende utgjorde innklaringsverdien over en million kroner. For seks turer lå innklaringsverdien mellom en halv og en million kroner.

Fangsten på de enkelte felter.

Newfoundlandfeltet. Ved Newfoundland deltok 11 norske fartøyer i 1951 mot 13 i 1950. 6 av fartøyene var fra Sunnmøre, 4 fra Tromsø, og 1 fra Vestfold. Medreknet overreisene og opphold på fangstfeltet ble det gjennomsnittlig brukt 87 døgn på turen. (I denne beregning er ikke tatt med M/S »Norsel« som kom til fangstfeltet direkte fra ekspedisjonstur i Antarktis).

Om fangstforholdene m. v. uttaler Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe bl. a. at »værforholdene på overseilingen var stort sett gunstige og fartøyene kom delvis i fangst fra første fangstdag — 10. mars. M/S »Polarstar« gikk dette år til Gulfen¹ og fanget der full last, mest overgangsdyr og lurv. Selen kaster ungene tidligere i Gulfen, og fangsten ga forholdsvis lite pelsskinn. De andre selfangere fanget på nordsiden. Fangst-, vær- og isforhold var vekslende og til dels vanskelige, men det lyktes samtlige Sunnmøreskuter å få full fangst. — Det ble nyttet leiet fly to turer fra Halifax for å observere fangstansamlingen. — Konkurransen på dette felt har økt etterhvert, dels ved større deltaking fra Canada, og dels utvidet deltaking fra Norge; men med gunstige is- og værforhold kan det nok være bra muligheter for fangst enda noen år. Klappmyssbestanden må være liten på dette felt nå, det ble observert lite av denne sel. Ellers viser de tellinger som er gjort ved canadiske fly noenlunde samme antall dyr ungsel og gammelsel som forrige år. — Prisene på produktene var gode, og utbyttet ble tilfredsstillende«.

Det opplyses forøvrig at isforholdene på dette felt på mange måter må betegnes som helt ekstraordinære i 1951, bl. a. som følge av den milde høst og vinter. Grønlandsselen kastet våren 1951 sine unger utenfor Labradorkysten. Av mangel på bedre is hadde den vært nødsaget til å kaste delvis på småflak og på den glatte tallerkenis hvor det ikke fantes noe vern for unge eller mor. På grunn av den stadige nordøstlige vind ble en del av ismassene — og dermed selen — presset inn gjennom innløpet mellom Belle Isle og Labradorkysten og ført sydover

¹ Gulf of St. Lawrence.

Tabell 6. *Newfoundlandfangsten 1946 — 1951.*

	1946	1947	1948	1949	1950	1951
Antall innklarete fartøyer	1	1	4	7	13	11
Antall fangstturer	1	1	4	7	14	11
<i>Grønlandssel i alt stk.</i>	<i>6 894</i>	<i>9 081</i>	<i>27 480</i>	<i>56 451</i>	<i>101 705</i>	<i>134 004</i>
Herav unge dyr	6 163	3 899	16 376	38 774	77 599	78 192
- voksne dyr	731	5 182	11 104	17 677	24 106	55 812
<i>Klappmyss i alt</i>	<i>801</i>	—	<i>2 618</i>	<i>109</i>	<i>3 507</i>	<i>8 227</i>
Herav unge dyr	744	—	2 579 ¹	66	845 ²	6 574
- voksne dyr	57	—	39	43	2 662 ³	1 653
Storkobbe	—	—	3	61 ⁴	1	—
Hvalross	—	—	—	623 ⁴	—	—
Isbjørn	—	—	1	—	1	—
<i>Dyr i alt</i>	<i>7 695</i>	<i>9 081</i>	<i>30 102</i>	<i>57 244</i>	<i>105 214</i>	<i>142 231</i>
Samlet spekkproduksjon, tonn	—	160,0	518,2	1 108,7	1 756,8	2 307,0
Samlet fangstverdi 1 000 kr.	150	500	1 735	2 080	3 092	8 188

¹ Herav 2 150 blågris fanget i Grønlandsstredet.

² Herav 510 dyr fanget i Grønlandsstredet.

³ Herav 2.600 dyr fanget i Grønlandsstredet.

⁴ Fanget i Davisstredet

gjennom Belle Isle-stredet i retning av Gulf of St. Lawrence. Bare to av de norske skutene kom inn i samme isdriften, mens de øvrige båter som arbeidet i dette området, en dag senere ikke var i stand til å trenge inn i stredet gjennom de tett sammenpressete ismasser. De skuter som forsøkte seg ble liggende fast kortere eller lengere tid innenfor iskanten. — På grunn av disse usedvanlige isforhold var hovedparten av den norske flåte henvist til å krysse fram og tilbake utenfor den faste iskanten uten å være i stand til å trenge inn til selen som lå i Belle Isle-stredet. Også inne i stredet var isforholdene til dels vanskelige. — Først i løpet av siste uke av mars ble hovedmassen av isen ført ut igjen av Belle Isle-stredet og presset sydover av strøm og vind. — De to norske fartøyene som drev inn i stredet ble liggende i fangst stort sett hele tiden. De andre norske båter lå som nevnt utenfor den tette iskanten uten å være i stand til å trenge inn til selen og unge-

fangsten. Derfor la disse skuter særlig vekt på å sikre seg god fangst av gammelsel. Denne fangsten ga til slutt et vellykket resultat og reddet turen for de fartøyer som hadde lite med unger.

Tabell 5 viser deltakingen på Newfoundlandfeltet, mens tabell 6 viser fangstutbyttet på dette felt. Av de 78.192 unge grønlandssel som ble brakt heim fra Newfoundland i 1951 var 35.711 hårfaste kvitunger. Av vårfødte klappmyssunger ble det brakt heim 6.574 fra Newfoundland.

Vesterisen (Jan Mayen-feltet). Her deltok 49 fartøyer, 8 fler enn i 1950. 24 av fartøyene var fra Sunnmøre, 17 fra Troms, 6 fra Finnmark, og 2 fra Nordland. Den ene Sunnmørebåten forliste i Vesterisen. 9 fartøyer gjorde to fangstturer hver til Vesterisen, slik at det i alt ble innklarert fangstprodukter fra 57 fangstturer.

Om fangstforholdene m. v. uttaler Aalesunds Rederiforenings Sæl-fangergruppe bl. a. at »her begynte fangsten i år den 24. mars, og skutene gikk ut medio mars fra Norge. Fangstforholdene var også gunstige på dette felt i år, og utbyttet ble meget godt. Sunnmøreskutenes fangst besto halvparten av klappmyss og blueback, den annen halvpart av whitecoat og sadlers, — mest av blueback og whitecoat, — men det ble fanget adskillig av voksen klappmyss, så spekkmengden ble dette år forholdsvis stor på dette felt. De fleste skuter kom hjem med last allerede omkring 10. april og utbyttet ble godt for alle båter. — Ang. bestanden på feltet så er fangstfolkene engstelig for at spesielt ungsel-selbestanden ikke har tålt beskatningen etter krigen. Merkelig nok har bestanden av klappmyss holdt seg forholdsvis godt, men det er flere usikkerhetsmomenter. De forholdsvis gode fangster etter krigen kan for en stor del tilskrives vær- og isforhold i fangstperioden, og man er bange for at vi plutselig kan stå overfor en uforutsett svikt i bestanden på dette felt«.

Ellers opplyses at værforholdene stort sett var bra. Det var overveiende nordlig og nordostlig vind av styrke laber bris til liten kuling med en og annen sterk kuling til liten storm i blant. Såvidt en kjenner til var det ingen stormskader av betydning på fangstflåten. — Isforholdene synes heller ikke å ha vært særlig unormale. Det var lite is, slik at fangsten foregikk NNW, WNW og W av Jan Mayen i en avstand av om lag 120 n mil fra øya. Isen lå stort sett i strimler som på grunn av den overveiende friske bris holdtes temmelig tettepakket. Den kunne derfor til sine tider være tung å forsere.

Fangstresultatet i Vesterisen ble 52.818 grønlandssel (herav 29.709 hårfaste kvitunger), 85.221 klappmyss (herav 47.485 vårfødte unger), 1 hvalross, 2 døde isbjørn, samt 2.999 tonn spekk. Innklaringsverdien av disse fangstprodukter var kr. 12.279.930. I 1950 var fangstutbyttet

i Vesterisen 33.351 grønlandssel, 67.698 klappmyss. 130 storkobbe, 1 hvalross, 5 levende isbjørn, 44 døde isbjørn, samt 2.110 tonn spekk, til en samlet innklaringsverdi av kr. 6.181.235.

Grønlandsstredet. På dette fangstfelt deltok 25 fartøyer i 1951 mot 13 i 1950. Fartøyene gjorde en tur hver til fangstfeltet. Av de 25 selfangstskutene hørte 22 heime på Sunnmøre, 1 i Troms, 1 i Finnmark, og 1 i Nordland. Ifølge Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe var «året gunstig for klappmyssfangsten. I Grønlandsstredet fanges kun garveskinn, og spekket blir også av mindre verdi sammenliknet med Vesterisen. Prisene gikk noe nedover, men utbyttet ble likevel tilfredsstillende».

* Samlet fangstresultat i Grønlandsstredet ble 120 grønlandssel, 45.807 klappmyss. 2 storkobbe, 1 levende og 5 døde isbjørn, og 1.741 tonn spekk. Innklaringsverdien av disse fangstprodukter var kr. 2.896.000. Selfangerne brakte dessuten med seg heim 166 tonn håkjerringtran og 17 tonn håkjerringlever til en samlet innklaringsverdi av kr. 442.300. Til sammenlikning kan nevnes at fangstutbyttet i Grønlandsstredet i 1950 ble 16.742 klappmyss, 6 døde isbjørn og 503 tonn spekk til en samlet innklaringsverdi av kr. 670.200. Dessuten ble det i 1950 brakt heim 180,5 tonn håkjerringtran og 67 tonn håkjerringlever til en verdi av kr. 690.600.

Østerisen med Nordisen. Til dette felt dro 34 fartøyer i 1951 mot 38 i 1950. Etter heimsted fordeler disse 34 fartøyer seg slik: Troms 27 fartøyer, Finnmark 4 fartøyer, Nordland 2 fartøyer, og Bergen 1 fartøy. Disse 34 fartøyer utførte i alt 56 fangstturer til Østerisen medregnet Nordisen.

Nord-Norges Rederiforening, Tromsø, uttaler bl. a. at «i Øst- og Nordisen var fangstforholdene i 1951 meget dårlige grunnet vanskelige is- og værforhold. Resultatet av fangsten i Øst- og Nordisen var meget dårlig, idet fangstfartøyene ikke fant egentlige samlinger av sel på de vanlige fangstplasser, og man var av den formening at selen oppholdt seg inne i Kvitsjøen lenger enn vanlig og strøk derfra direkte til havs. — Fangstfartøyene fant heller ikke kobbe eller hvalross, så også denne fangst ble meget dårlig».

Resultatet på dette felt ble 35.371 grønlandssel, (1950 : 26.366), 2.715 klappmyss (2.581), 5.943 storkobbe (4.010), 77 hvalross (153), 791 snadd (242), 28 levende (55) og 217 døde (388) isbjørn, 142 kvitfisk (128), samt 1.232 tonn spekk (923). Av de 2.715 klappmyss som ble fanget i 1951 var 451 vårfødte unger. Innklaringsverdien av fangstproduktene var kr. 3.194.598 (1.592.870).

Davisstredet. Som nevnt ovenfor fanget ett fartøy i Davisstredet. Fangsten besto hovedsakelig av hvalross.

Forlis.

M/S »Veidemann«, Vartdal, var det eneste norske selfangstfartøy som totalforliste i 1951. Året før totalforliste 3 fartøyer.

M/S »Veidemann«, 151 bruttotonn, 58 nettotonn, reder partrederiet Veidemann v/ disp. Paal Aarseth, Vartdal, fører Per Kvien, fikk propellskade i Vesterisen i stor, stygg is. Tung dønning slo hylse-stokken løs, og fartøyet lå hjelpeløst i dønningen til det sank den 27. mars på 71°20' n. br., 15° w. l. Hele mannskapet ble tatt ombord i m/s »Kvitungen«. Fangsten som m/s »Veidemann« hadde inne ved forliset — 1.750 dyr og 40 tonn spekk — gikk tapt. Fartøyet var blitt betydelig ombygget og modernisert i 1950.

I likhet med i tidligere år var det også i 1951 flere fartøyer som var utsatt for uhell av ulik art og som måtte avbryte fangsten av denne grunn. Et par fartøyer måtte ha assistanse heim.

Tabell 8 gir en oversikt over totalforlisene siden 1926. Det framgår av tabellen at forlisprosenten etter krigen er betydelig lavere enn før 1940.

Prisene.

I 1951 er det blitt oppgitt følgende førstehandspriser på fangstprodukter:

Whitecoat (hårfaste kvitunger)	kr. 65,00— 70,00	pr. stk.
Whitecoat (nesten hårfaste)	» 45,00— 60,00	—
Blueback (»blårygg«)	» 105,00—120,00	—
Blågris (hårfaste)	» 40,00— 45,00	—
Hårfaste klappmyss	» 30,00— 50,00	—
Voksen grønlandssel (gammelsel, sadlers)		
hårfaste	» 16,00— 23,00	—
Ikke hårfaste sadlers, bluebackgarvere, samt		
gråsel	kr. 10,00— 16,00	—
Ikke hårfaste klappmyss	» 12,00— 18,00	—
Lurv	» 15,00— 18,00	—
Storkobbe	» 2,40— 2,50	pr. kg
Hvalross	» 1,50— 5,60	—
Spekk, 1. fangsttur	» 1,95— 2,10	—
Spekk, 2. fangsttur	» 1,35— 1,40	—

Tabell 7. *Forlis i 1951.*

Navn	Heimsted	Nettotonn	Forlist	
			Sted	Dato
M/S «Veidemann» ..	Vartdal	58	Vesterisen	27/3

Tabell 8. *Forlis siden 1926.*

	Forliste			Av disse var heimehørende i							Forlis i % av hele flåten
	Damp-fartøyer	Motor-fartøyer	Antall fartøyer forlist i alt	Oslo	Rogaland og Aust-Agder	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	
1951	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1.3
1950	—	3	3	—	—	—	—	—	3	—	4.1
1949	—	3	3	—	—	1	1	—	1	—	4.1
1948	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1947	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1946	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2.9
1945	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I alt 1947—51..	—	7	7	—	—	2	1	—	4	—	2.1
» 1945—46..	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2.1
» 1936—40..	6	21	27	—	1	9	—	1	15	1	7.9
» 1931—35..	8	16	24	1	—	12	—	—	11	—	6.2
» 1926—30..	11	39	50	—	1	14	—	4	28	3	9.1
» 1926—51..	26	83	109	1	2	38	1	5	58	4	6.5

HÅKJERRINGFISKE

Som i tidligere år ble håkjerringfiske i arktiske farvann drevet både av selfangere og av spesielle håkjerringfiskere. Fangsten foregikk i Grønlandsstredet, i Barentshavet, og i Nordisen.

14 fartøyer drev kombinert selfangst og håkjerringfiske i Grønlandsstredet. Fangstresultatet ble 166 tonn håkjerringtran og 17 tonn håkjerringlever til en samlet innklaringsverdi av kr. 442.300. I 1950 brakte 10 kombinerte fartøyer heim 181 tonn tran og 67 tonn lever til en samlet innklaringsverdi av kr. 690.600.

Som nevnt ble håkjerringfiske i arktiske farvann foruten av selfangere også drevet av spesielle håkjerringfiskere. I alt 35 fartøyer drev slikt fiske, en sterk øking fra året før da bare 7 fartøyer drev utelukkende håkjerringfiske. Til sammenlikning kan nevnes at i 1949 deltok

15 fartøyer i dette fisket, og i 1948 70 fartøyer. Deltakingen i fisket varierer således sterkt fra år til år. —De 35 fartøyene som deltok i 1951 utførte i alt 39 turer og brakte heim 161 tonn tran og 321 tonn lever til en samlet innklaringsverdi av kr. 678.265. I 1950 var fangstresultatet 205 tonn tran til en samlet innklaringsverdi av kr. 693.000.

Det samlede resultat¹ av håkjerringfisket i arktiske farvann ble således 327 tonn tran og 338 tonn lever til en innklaringsverdi av kr. 1.120.565, mot i 1950 386 tonn tran og 67 tonn lever til en innklaringsverdi av kr. 1.383.600.

OVERVINTRING

I 1951 ble det innklart fangstprodukter fra 7 overvintrings-ekspedisjoner, medregnet radiostasjonene på Bjørnøya, Jan Mayen og Hopen. 5 av ekspedisjonene innklarte fra Svalbard og Jan Mayen, de 2 andre fra Grønland. I 1950 innklarte 6 overvintrings-ekspedisjoner fangstprodukter.

Etter oppgavene ved innklaring ble fangstresultatet:

18 blårev, 66 kvitrev, 673 blå- eller kvitrev (uoppgitt), 5 klappmyss (blågris), 1 hvalross, 7 snadd, 40 storkobbe, 55 isbjørn, 4.100 kg. spekk, 26 tønner saltet laks og 2 levende moskuskalver. Innklaringsverdien av fangstproduktene var kr. 97.200 mot kr. 99.200 i 1950.

Av fangstverdien var kr. 17.200 verdi av fangstprodukter fra Svalbard og Jan Mayen. Tilsvarende fangstmengde var: 18 blårev, 66 kvitrev, 5 klappmyss (blågris), 1 hvalross, 38 storkobbe, 52 isbjørn og 3.200 kg. spekk.

SOMMEREKSPEDISJONER

5 ekspedisjoner som hadde vært på sommerfangst på Svalbard innklarte fangstprodukter i 1951. Følgende fangstprodukter ble innklart: 4 klappmyss (blågris), 52 grønlandssel (gammelsel), 1 hvalross, 579 snadd, 81 storkobbe, 4 isbjørn, og 17.300 kg. spekk. Innklaringsverdien av disse fangstprodukter var kr. 37.100.

I 1950 ble det ikke innklart fangstprodukter fra sommerekspedisjoner.

¹ Tallene avviker noe fra oppgavene i «Norges Fiskerier» som også omfatter litt håkjerringfiske på norskekysten.

